

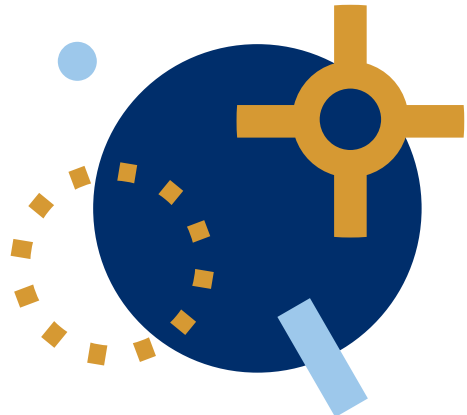
KESKUSKAUPPAKAMARIN TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Tässä katsauksessa:

- **Maailma**
 - Maailmantalous
 - Kiinan elvytys
 - USA
 - Lähi-itä
- **Eurooppa**
 - Ehdotus uuden komission kokoonpanoksi
 - Henna Virkkusen salkku
- **Suomi**
 - Poliittika
 - Kauppakamarien talouskatsaus

Juho Romakkaniemi
Toimitusjohtaja

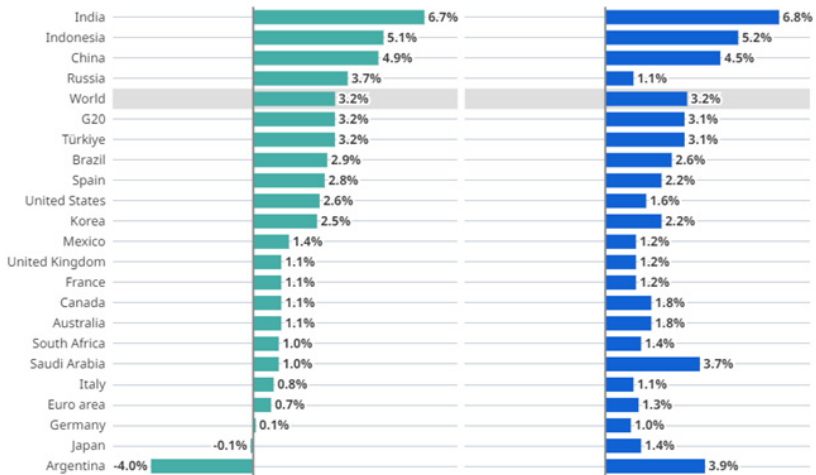
MAAILMA

Maailmantalous

OECD julkaisi uuden maailman talousennusteensa (OECD Economic Outlook) 25. syyskuuta. Maailman talouskasvu on vahvistunut ja inflaatio on jatkanut lieventymistään monissa G20-maissa. OECD:n mukaan Yhdysvallat, Brasilia, Intia, Indonesia ja Iso-Britannia ovat kasvaneet vahvasti, kun taas erityisesti Saksassa ja Argentiinassa taloudellinen tilanne on ollut heikko. Viimeaikaiset indikaattorit viittaavat reaali-palkkojen kasvun myötä paranevaan talouskehitykseen erityisesti palvelusektoreilla, vaikka ostovoima on yhä monissa maissa edelleen alle ennen pandemiaa saavutetun tason.

Real GDP projected growth rates for 2024 and 2025

%, year-on-year

Source: OECD Economic Outlook, Interim Report September 2024

OECD arvioi, että maailmankauppa on elpynyt odotettua nopeammin, huolimatta korkeista rahtikustannuksista ja äskettäisestä tilausten laskusta. Tavaroiden hintainflaatio on laskenut merkittävästi, mutta palvelusektorilla inflaatiopaineet jatkuvat. Maailman BKT:n kasvun odotetaan vakiintuvan 3,2 prosenttiin vuosina 2024 ja 2025 inflaation laskun, parantuneiden reaalitylojen ja löystyvän rahapolitiikan myötä. Kasvuennusteet vaihtelevat paljon: OECD:n mukaan Yhdysvalloissa on odotettavissa hidastumista, mutta rahapolitiikan helpottaminen pehmentää

vaikutuksia, kun taas Kiinassa kasvun odotetaan hidastuvan heikomman kysynnän vuoksi, elvytyksestä huolimatta.

Vuoden 2025 loppuun mennessä useimpien G20-maiden inflaation odotetaan palaavan tavoitetasoille, noin 2 prosentin tuntumaan. Merkittäviä riskejä on kuitenkin edelleen: geopoliittiset jännitteet, mahdollinen työmarkkinoiden hyytyminen ja rahoitusmarkkinoiden häiriöt. OECD arvioi, että rahapolitiikan höllentyminen jatkuu inflaation lieventyessä, mutta koronlaskujen ajoitus on haastava tehtävä. Taloudelliset uudistukset ovat olennaisia julkisen talouden ja kasvun kestävyuden varmistamiseksi. Markkinoiden avaaminen edistäisi kovasti kaivattua talouskasvua. Valitettavasti suunta on vain ollut viime aikoina toinen.

Kiinan elvytys

Kiina julkaisi aggressiivisen elvytyspaketin 24. syyskuuta. Elvytyspaketti on johtanut suurimpaan osakemarkkinoiden nousuun yli 15 vuoteen, ja keskeiset indeksit ovat nousseet yli 25 prosenttia parissa viikossa. Pakettiin sisältyy korkojen ja asuntolainakorkojen leikkauksia sekä 800 miljardin yuanin (n. 100 miljardia euroa) paketti osakemarkkinoiden tukemiseksi. Institutionaalisten sijoittajien sallitaan käyttää osakkeitaan ja joukkovelkakirjojaan vakuutena saadakseen valtion velkakirjoja, ja Kiinan keskuspankki tarjoaa lainoja yrityksille niiden osakkeiden takaisinostamiseksi. Markkinat näyttävät uskovan, että tämä elvytyspaketti merkitsee muutosta Xi Jinpingin lähestymistavassa Kiinan talouden alamäen katkaisemiseksi.

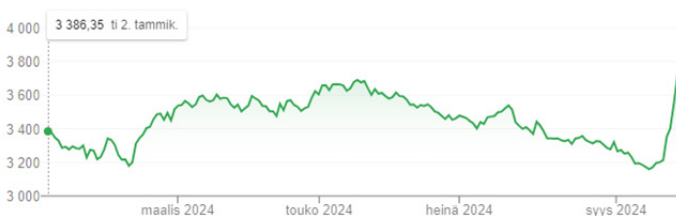
Markkinatiedot > CSI 300 -indeksi

4 017,85

+631,50 (18,65 %) ↑ vuoden alusta

30. syysk. klo 15.00 UTC+8 • Vastuuvapauslauseke

1 pv | 5 pv | 1 kk | 6 kk | YTD | 1 v | 5 v | Max

Avaa	3 846,65	Matala	3 796,50	Ylin 52 vk	4 038,70
Korkea	4 038,70	Ed. päätös	3 703,68	Alin 52 vk	3 108,35

Vaikka jotkin talouden sektorit ovatkin kasvaneet, huolestuttavat talousindikaattorit, kuten esimerkiksi teollisuuden 17 prosentin voittojen lasku, varjostavat edelleen talouden nousua kokonaisuudessaan. Erityisesti kiinteistömarkkina on kuitenkin edelleen ongelmissa. Uusien asuntojen myynti suurimpien rakennuttajien osalta laski syyskuussa 38 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Sijoittajat ovat siis toiveikkaita osakemarkkinoiden suhteen, mutta jatkuva negatiivinen talousdata voi johtaa myös yllättäviin ja nopeisiin markkinan laskuihin lähikuukausina, mikä haittaisi hallituksen elvytyspyrkimyksiä.

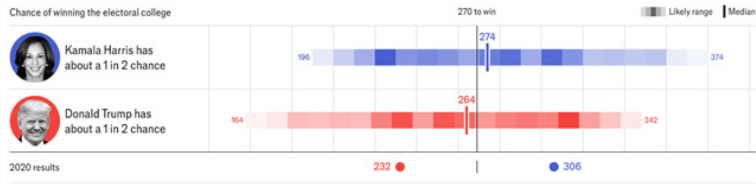
Oma näkemykseni on, että Kiinan elvytyspaketti on hyvä lyhyellä aikavälillä maailmantaloudelle ja siten myös Suomelle. Suomen talouden suhdannekehitys on erityisesti Saksan ja vientimme kautta riippuvainen Kiinan talouden kehitykselle. Pidemmällä aikavälillä rakenteelliset heikkoudet ja poliittinen yksisilmäisyys vievät Kiinan taloutta edelleen alaspäin.

USA

USA:n presidentinvaali ja kongressin vaalit pidetään 5. marraskuuta. Kamala Harris on hienoisesti edellä vedonlyöntitoimistojen kertoimien perusteella ja hieman enemmän julkisissa asiantuntija-arvioissa. Kaiken kaikkiaan vaaleista on tulossa erittäin jännittävät ja mikä tahansa lopputulos on voittajan osalta vielä mahdollinen eri vaaleissa (presidentti, senaatti, edustajainhuone). Olen itse seuraamassa vaaleja Washingtonissa, josta raportoin reaaliaikaisesti viimehetken tunnelmia ja ensiarvioita tuloksesta.

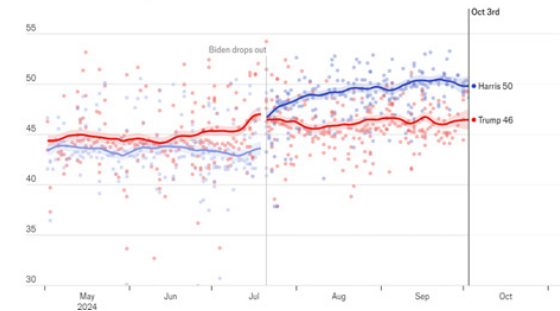
On kysytty, mitä suomalainen yritysmaailma ajattelee vaaleista ja sen tuloksesta. Olen vastannut, että niitä seurataan ehkä tarkemmalla otteella kuin mitään aikaisempia. Ensinnäkin yleisesti on saatu viime vuosina kokea, että kansainväliset tapahtumat voivat vaikuttaa nopeastikin yritysten toimintaan. Lisäksi kaksi edellistä USA:n presidenttikautta on osoittanut, että valinnalla voi olla merkittäviä vaikutuksia globaaliin toimintaympäristöön.

Kauppapolitiikassa ja tulleissa ei olisi isoa eroa kahden ehdokkaan tai puolueen välillä. Sitä määrittää eniten USA:n ja Kiinan välinen suhde ja siitä puolueet ovat ehkä eniten samoilla linjoilla. Trump toisi toki yllätyksellisyyden ja riskin korkeampiin tulleihin mukanaan. USA:n lyhyen aikavälin talouskehitykselle Trumpin valinta olisi todennäköisesti parempi. Hänen politiikkansa vahvistaisi yritysten luottamusta investoida Yhdysvaltoihin enemmän kuin Harrisin. Harris on esittänyt aika radikaalejakin näkemyksiä puuttua yritysten ja omistajien toimintaan.

Our model is updated every day and combines state and national polls with economic indicators to predict the election results across the country. To work out the probable electoral-vote totals, we run over 10,000 simulations of the election. The chance of a tie in the electoral college is less than 1 in 100.

Who's ahead in the national polls?

Kansainvälisen politiikan ja turvallisuuden kannalta Harris olisi turvallisempi valinta, koska hän jatkaisi isossa kuvassa USA:n pitkän linjan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Trumpin valinta olisi hänen viime kauden toiminnan ja vaalipuheiden perusteella hyppy tuntemattomaan. Ukrainan tukemisen jatko, liittolaisten turvallisuuden takaaminen ja Naton uskottavuuden säilyminen ovat suomalaisten ja suomalaisten yritysten kannalta kuitenkin fundamentaaleja asioita. Joka tapauksessa, molempien kanssa pitää tulla hyvin toimeen. USA-liittolaisuus on tässä maailmantilanteessa meille se kaikkein tärkein yksittäinen liittolaisuus.

Lähi-itä

Israel on ryhtynyt päättäväisiin vastatoimiin sitä vastaan hyökänneisiin terroristijärjestöihin ja valtioihin. Jo vuoden kestänyt Hamasin vastainen operaatio Gazassa sai rinnalleen kovat toimet Israelia raketeilla pommittanutta Hizbollahia vastaan. Ensinnäkin Israel toteutti uskomattomalla kuulostavalla Hizbollahin käyttämien hakulaitteiden ja radiopuhelinten räjäytysoperaation. Sen jälkeen se on hyökännyt ennennäkemättömällä täsmäpommitusten kampanjalla Hizbollahin poliittisen ja sotilaallisen johdon kimppuun, surmaten käytännössä kaikki sen johtajat. Jatkona Israel on myös maaoperaatioilla tuhonnut Hizbollahin sotilasinfrastruktuuria Etelä-Libanonissa. Myös länsimaisten laivojen kimppuun Punaisellaamerellä

hyökkäilleiden Jemenin Houthien energia- ja sotilaskohteet ovat olleet Israelin iskujen kohteena.

Iran vastasi Israelin toimiin omalla suurella ohjusiskullaan Israeliin. Iran ampui yhdessä yössä noin 180 ballistista- ja risteilyohjusta israelilaiskohteisiin. Israelin ilmavoimat toimi kuitenkin erittäin tehokkaasti, osin USA:n avustuksella, ja isku aiheutti ainoastaan yhden siviiliuhrin: paradoksaalisesti palestiinalaismies kuoli Länsirannalla alas ammutun iranilaisohjuksen tippuviin rippeisiin. Tämä muuten osaltaan kertoo suomalaisten viisaudesta hankkiessamme uusimman ilmatorjuntajärjestelmän juuri Israelista.

Tätä kirjoitettaessa edelleen odotetaan mikä on Israelin vastaisku Iranin hyökkäykselle. Ajan kuluminen ja suhteellisen pienet vahingot pienentävät massiivisen vastaiskun todennäköisyyttä, mutta tuskinpa Israel jättää kostamatta. Onko kohteena sotilasinfrastruktuuri, öljyvarastot, ydinasetlaitokset vai sotilasjohto, jää vielä nähtäväksi. Suurena vaarana on koko ajan konfliktin leimahtaminen suureksi monenväliseksi sodaksi Lähi-idässä. Sen rajoitteena on Israelin osoittama ylivertainen sotilaallinen kyvykkyys. Vain Iranin ydinase tai USA:n tuen pois vetäminen saattaisivat muuttaa tuota tasapainoa merkittävästi. Pääministeri Netanyahu odottelee myös USA:n presidentinvaalin tulosta ennen kuin miettii strategisia jatkoaskelaita. Ainakin siihen asti tilanne ei muutu ainakaan helpommaksi.

EUROOPPA

Ehdotus uuden komission kokoonpanoksi

Komission puheenjohtaja Ursula Von der Leyen teki esityksensä uuden komission rakenteeksi ja vastuiksi 18.9. Strasbourgissa. Komission rakenne on tuttu jo parin edellisen komission ajalta. Rivikomissaarien työtä ohjaa ja koordinoi kuusi varapuheenjohtajaa. Osalla näistä on myös suoraan omia pääosastoja johdettavanaan. Koordinaatiotehtäväkin on erittäin vaikutusvaltainen, koska komissaari ei voi laittaa esitystä eteenpäin komission kollegion käsiteltäväksi ilman varapuheenjohtajan (ja puheenjohtajan) suostumusta.

Malli korostaa myös puheenjohtajan ohjausvaltaa. Koska ajankäyttö on rajallinen, muodostavat varapuheenjohtajat, joille voi vastuuttaa valmistelun ohjaamisen oikeaan suuntaan sekä kompromissien hakemisen ennen asioiden tuomista kollegion tasolle. Kuluneella kaudella Von der Leyenin ohjausvalta ei ollut yhtä vahva, koska komission rakenne ja Frans Timmermansin ensimmäisen varapuheenjohtajan hyvin itsenäinen rooli ilmasto- ja energiapolitiikan osalta oli jo sovittu ennalta kun Von der Leyen tuli mustana hevosena komission puheenjohtajaksi. Nyt hän ei aio jättää itselleen samanlaista asemaa.

Henna Virkkusen salkku

Suomen komissaariehdokas Henna Virkkunen sai Von der Leyeniltä erittäin merkityksellisen tehtävän. Virkkunen on komission toinen varapuheenjohtaja, jonka suorassa ohjauksessa on digitaalisista sisämarkkinoista ja digipalveluista vastaavat DG CNET ja DG DIGIT. Nämä ovat erittäin merkityksellisiä Suomelle ja suomalaisille yrityksille, varsinkin kun uuden komission agendalla on digitaalisen infrastruktuuriin liittyvä markkinoiden ja investointien kehittäminen. Tätä kokonaisuutta tukee hyvin jaettu ohjausrooli innovaatio- ja tutkimuskomissaarin työn koordinoinnissa.

Toisekseen Virkkunen koordinoi yksin kolmen komissaarin työtä, joiden vastuulla on puolustusteollisuus ja -tutkimus, sisäasiat sekä demokratia- ja oikeusvaltiokysymykset. Nämä tulevat nousemaan profiililtaan erittäin korkealle presidentti Nii-

nistön Euroopan kokonaisturvallisuutta ja kriisinkestävyyttä käsittelevän raportin joulukuisen luovuttamisen jälkeen.

Kaiken kaikkiaan, Virkkusen salkku oli enemmän kuin uskalsimme toivoakaan. Muutenkin Suomella on ollut hyvä komissaarionni tällä vuosituuhannella. Neljästä viimeisimmästä komissaaristamme kolme ovat olleet varapuheenjohtajina, kun matemaattisesti sellaisen pitäisi osua kohdallemme joka viides komissio.

POLITICO

The new EU power structure

SUOMI

Politiikka

Politiikan syksy on ollut vahvasti jo kuukauden käynnissä hallituksen annettua budjettiesityksensä riihestään ja eduskunnan oltua koolla syyskuun alusta saakka. Budjettiriihi oli yllätyksetön. Kulttuurileikkausten pienentäminen leikkaamalla aikuisväestön ammatillisesta koulutuksesta oli ehkä näkyvin muutos. Suurten investointien yhteisöveron hyvitys vuodelle 2025 on edelleen valmistelussa. Sen odotetaan kuitenkin valmistuvan hyvissä ajoin ja yrityksille on tarjota tästä jo hyvinkin konkreettista tietoutta.

Hallitus antoi syyskuussa eduskunnalle esitykset paikallista sopimista laajentavasta laista sekä ns. vientimallista, jossa valtakunnansovittelija ei voisi tehdä esityksiä ”yleistä linjaa” korkeammista palkankorotuksista. Molemmista riittänee puhetta syksyn aikana.

Työehtosopimusten liittokierroksen neuvottelut on avattu vuodenvaiheessa umpeutuvan Teknologiateollisuuden ja Teollisuusliiton sopimuksen myötä. Kovin nopeaa etenemistä tuskin on odotettavissa. Voi hyvin olla, että osapuolet haluavat nähdä myös millaisena ja milloin paikallisen sopimisen uudistava laki tulee ulos eduskunnasta ja voimaan. Neuvotteluista voi tulla osin kipakat työmarkkinalainsäädännössä tapahtuneiden uudistusten seurauksena. Lakkojakin voidaan talvella nähdä, mutta tuskin viime talven tapaista näytelmää.

Kesän lautaskeskustelun jälkeen on keskusteltu muista ulkopoliittikan nyansseista. Keskustelussa on ollut ministeri Tavion päätös jättää Suomi ulos yksittäisen Ukrainan jälleenrakennuksen yhteydessä yhdenvertaisuutta ajaneen koalition työstä sekä ministeri Valtosen äänestyspäätöksestä YK:ssa Israeliin liittyen. Molempia käsiteltiin myös Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yhteiskokouksessa TP-UTVAssa. Keskustelu aiheesta on kuitenkin vaikuttanut kiinnostavan enemmän oppositiota ja mediaa kuin hallitusta.

Pääministeri nimitti Risto Murrin vetämään työryhmää, jonka tarkoitus on esittää hallitukselle kasvua vauhdittavia uudistuksia kevään puoliväliriihen päätöksentekoa silmällä pitäen. Pääministeri on pyytänyt järjestöjä tekemään omia esityksiään työryhmälle marraskuun loppuun mennessä. Orpo on esittänyt reunaehdoiksi sen, että esitykset eivät saa maksaa nettona ja niiden pitää olla nopeasti toteutettavia ja nopeavaikuttaisia. Työryhmä luovuttaa oman esityksensä

hallitukselle helmikuun loppuun mennessä. Keskuskauppakamari on päättänyt jo hallitusohjelman valmistumisen jälkeen elokuussa 2023, että se tuo syksyllä 2024 'Kilpailuetua Suomelle' ohjelmansa esityksenä hallituksen puoliväliriiheen.

Seuraamme mielenkiinnolla, onko järjestöillä, Murron työryhmällä ja Orpon hallituksella rohkeutta esittää ja tehdä aidosti kasvua luovia ja tarpeeksi isoja rakenteellisia uudistuksia. Suomen ongelma on ollut liian pitkään eri tahojen omiin lyhyen tähtäimen etuihin tuijottaminen ja siksi tällaiset prosessit päättyvät kädenlämpöisiin, pienimmän yhteisen nimittäjän kompromisseihin.

Kauppakamarien talouskatsaus

Kauppakamarit toteuttivat talouskyselyn jäsenyrityksilleen 24.–26.9. Vastauksia tuli noin 1500 eri kokoisista yrityksistä, eri toimialoilta ja eri puolelta Suomea. Kyselyn vastausten saldon voisi kiteyttää sanoihin ”tuskallisen hitaasti kohti parempaa”. Lähes kaikissa kysymyksissä vastaukset ovat muuttuneet positiivisemmaksi verrattuna toukokuun kyselyyn, mutta tilannearvio ja näkymät eivät edelleenkään ole kovin positiiviset sinänsä.

Toimipaikan liikevaihdon yritykset arvioivat kuluneena laskeneen suunnilleen yhtä monessa yrityksessä kuin kasvaneenkin. Eli tästä vuodesta olisi tulossa lähes yhtä huono vuosi kuin viime vuodestakin, vaikka odotukset ovatkin lähteneet jo paranemaan.

Yleinen tunnelma yritysten mukaan on niiden toimialalla noin 20 prosentin mielestä optimistinen, mutta 43 prosentin mielestä pessimistinen. Toimialakohtaisesti tarkasteltuna tunnelma on pessimistisin rakennusalaalla (66 %), jonka jälkeen tulevat kauppa (53 %), teollisuus (44 %) ja palvelut (35 %). Ensi vuoden näkymät ovat kuitenkin jo positiivisemmat. Noin 40 prosenttia yrityksistä arvioi toimintaympäristönsä kehittyvän positiivisesti vuonna 2025, kun vain 17 prosenttia arvioi toimintaympäristön heikkenevän.

Kun katsotaan lukuja tarkemmin, niin yritykset ilmoittavat yleisesti tilauskantansa olevan pienempi (43 %) kuin vuotta aikaisemmin, kun sen ilmoittaa olevan suuremman 24 prosenttia. Tilauksien suuremmaksi on kuitenkin arvioinut useampi yritys kasvavassa määrin jo vuoden takaisesta tutkimuksesta seuranneissa kolmessa tutkimuksessa, joten trendi on parempaan suuntaan.

Sama koko ajan paraneva trendi on jo kolmessa peräkkäisessä tämä vuonna tehdyssä tutkimuksessa, kun kysytään liikevaihdon ja kannattavuuden kehitystä tulevan kuuden kuukauden aikana. Nyt liikevaihdosta kysyttäessä jo toisen kerran paranemista odottaa useampi kuin sen pienenemistä. Kannattaa samalla huomata, että suurin vastaajaryhmä ovat ne, jotka odottavat liikevaihdon pysyvän ennallaan. Myös työntekijöiden määrän odotetaan useammin kasvavan (20 %) kuin vähenevän (15 %).

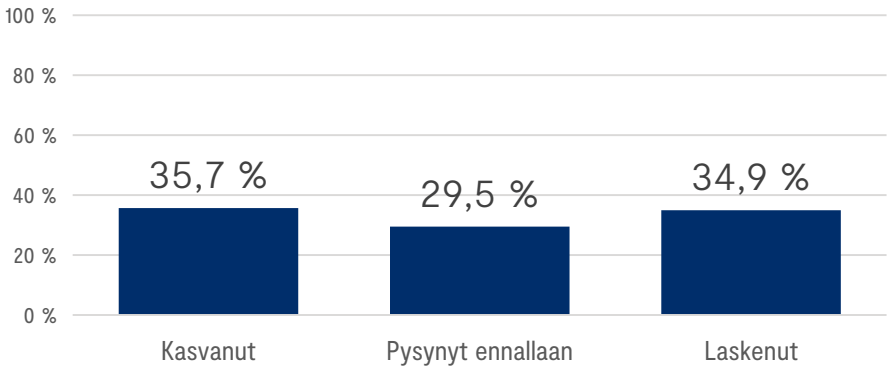
Kysyimme yrityksiltä myös eduskunnassa käsittelyssä olevan, paikallista sopimista avaavan, lakimuutospaketin vaikutuksia oman yrityksen rekrytointeihin tulevina vuosina sekä yritysten yleiseen tuottavuuden kasvuun pidemmällä aikavälillä. Kolmasosa yrityksistä arvioi, että lakien hyväksymisen seurauksena heidän yrityksensä tulee palkkaamaan uutta henkilöstöä jonkin verran tai merkittävästi. Sen sijaan 56 prosenttia yrityksistä arvioi uudistusten edistävän yleensä tuottavuuden kasvua yrityksissä pidemmällä aikavälillä. Näillä tuloksilla olisi toteutuksaan mittava merkitys Suomen talouden positiiviselle kehitykselle.

Keskuskauppakamarin pääekonomisti Jukka Appelqvist kiteyttääkin kyselyn annin hyvin lokakuun talouskatsauksessaan seuraavasti:

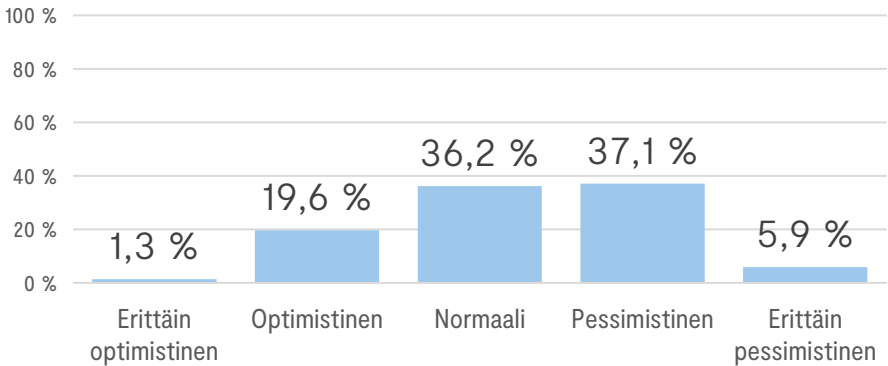
”Kauppakamarien lokakuun talouskyselyn mukaan yritysten näkemykset suhdannetilanteesta ovat kohentuneet. Yhä on matkaa huippulukemiin, mutta arviot ovat parantuneet kaikilla kyselyn osa-alueilla. Yritysten odotukset ovat aiempaa korkeammalla niin liikevaihdon, tilauskantojen kuin henkilöstömäärien osalta. Myös toteutunut liikevaihto on kehittynyt viime kuukausina paremmin kuin alkuvuodesta.

Kuluvan vuoden mittaan on kotimaisessa talouskeskustelussa toisteltu analyysejä, jonka mukaan Suomen talous on suhdannekuopan pohjalla, mutta pian kasvu käynnistyy. Toistaiseksi myönteisestä kehityksestä silti on ollut niukasti merkkejä, ja välillä usko on ollut koetuksella. Kauppakamarien lokakuun suhdannekysely tukee tulkintaa siitä, että nousu kuopan pohjalta on vihdoin alkanut.”

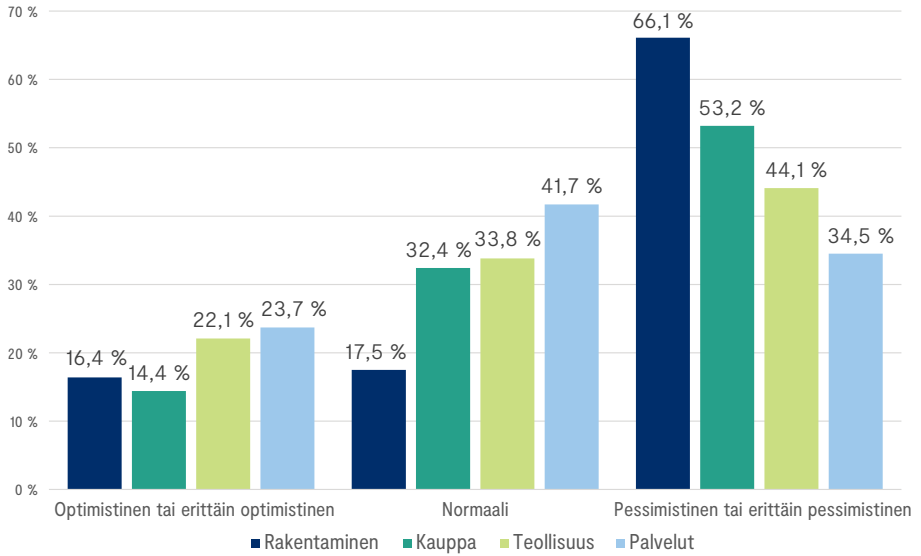
Kuinka toimipaikkanne liikevaihto on kehittynyt kuluvan vuoden aikana verrattuna edelliseen?

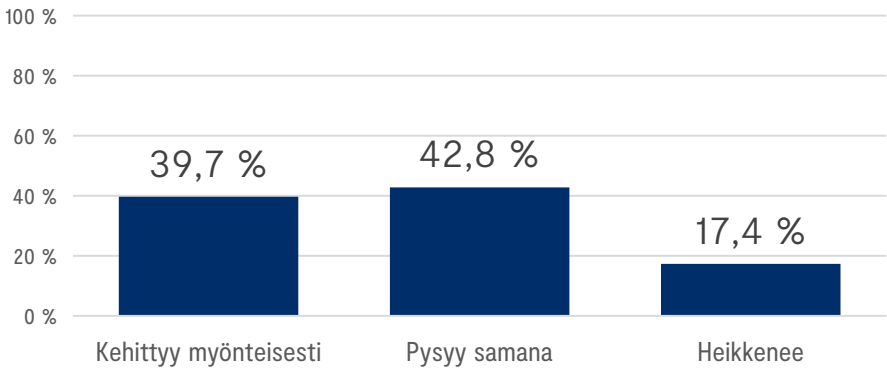
Mikä on yleinen tunnelma toimialallanne?

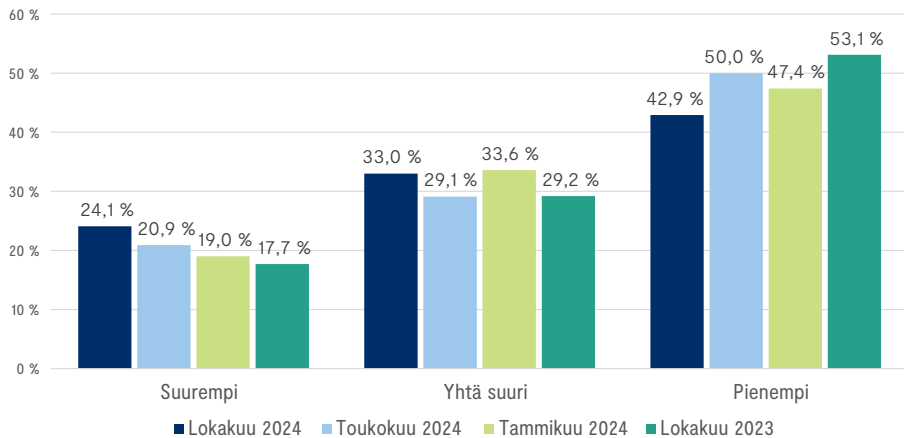
Tunnelmia eri toimialoilta

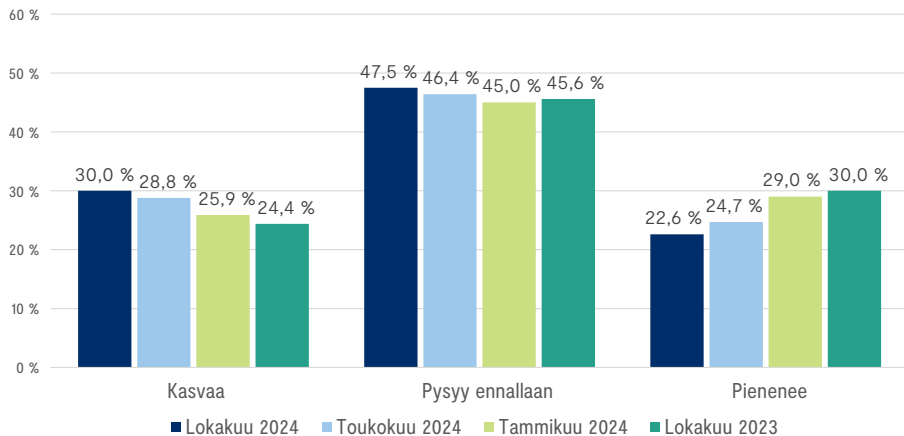
Yleisodotus yrityksemme toimintaympäristön kehityksestä vuonna 2025

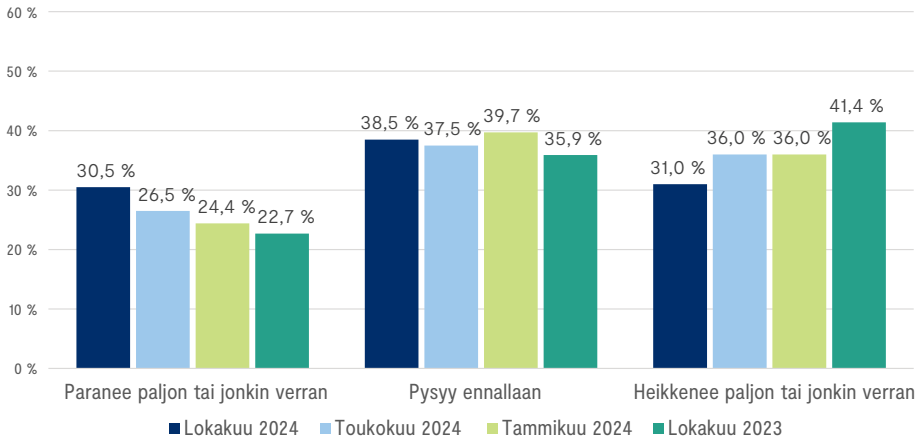
Teollisuuden toimiala: tilauskanta nyt verrattuna vuoden takaiseen

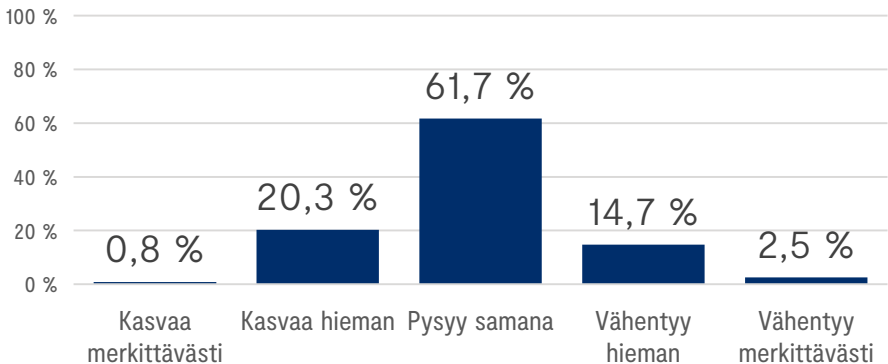
Odotukset liikevaihdon kasvusta seuraavan 6 kuukauden aikana

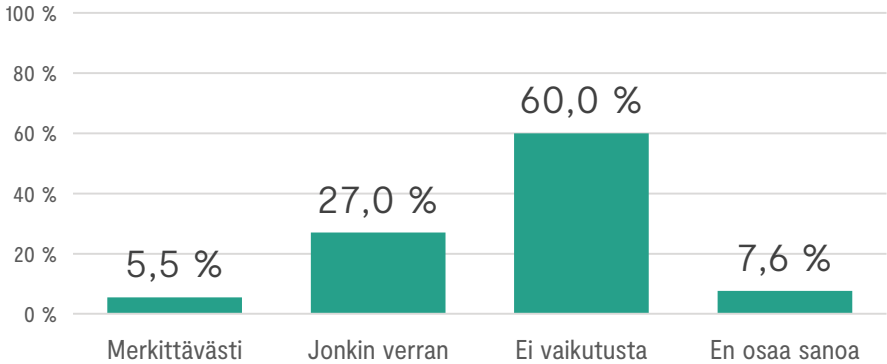
Miten arvelette toimipaikkanne kannattavuuden kehittyvän seuraavan 6 kuukauden aikana

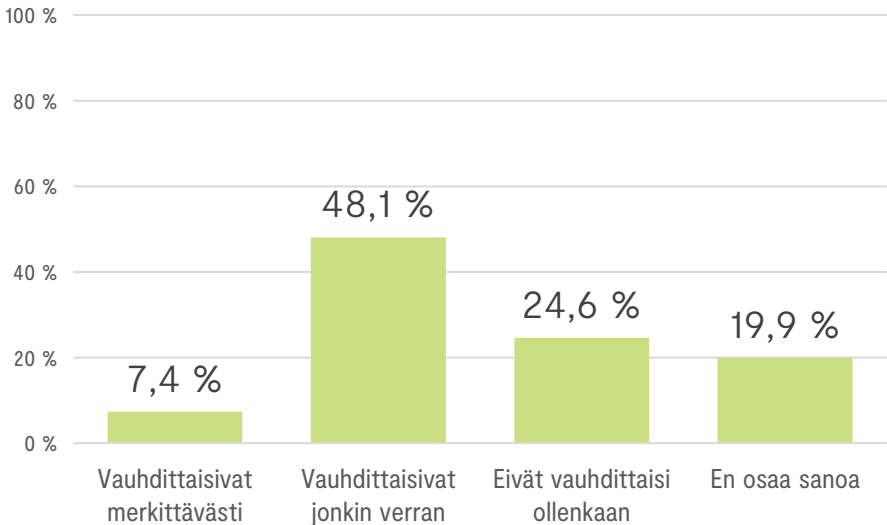
Miten työntekijöidenne määrä kehittyi seuraavan 6 kuukauden aikana?

Uudistukset lisäävät rekrytointeja yrityksessänne seuraavan viiden vuoden aikana:

Uudistukset vauhdittaisivat tuottavuuden kasvua pitkällä aikavälillä yrityksissä yleensä:

Lue lisää:

**Kauppakamarin talouskatsaus
lokakuu 2024**

kauppakamari.fi/talouskatsaus-loka2024

KESKUS- KAUPPAKAMARI

Keskuskauppakamari
PL 1000, Alvar Aallon katu 5 C, 00100 Helsinki | puh. 09 4242 6200
keskuskauppakamari@chamber.fi | @K3FIN
[kauppakamari.fi](https://www.kauppakamari.fi)